

İLİM ÖĞRENMENİN ÖNEMİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn.,, Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

أَغْدُ عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا أَوْ مُسْتَمِعًا أَوْ مُجِبًّا وَلَا
تَكُنُ الْخَامِسَةَ فَتَهْلِكَ

(البزار طس. هب. عن أبي بكر)

RE.75/9 (Uğdu âlimen, ev müteallimen, ev müstemian, ev muhibben, velâ teküni'l-hâmisete, fetehlek.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Aziz ve sevgili kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri dünyanın ve ahiretin her türlü hayırlarına, sizleri sevdiklerinizle beraber nâil eylesin... Peygamber-i Zîşanımız Muhammed-i Mustafa (*salla'llahu aleyhi ve alihi ve selleme teslimen kesirâ*) Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerini okuyarak ders yapacağız. İstifade ve istifaza eyleyeceğiz. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi Peygamber Efendimiz'in sevgisine, şefaatine, iltifatına, teveccühüne, rızasına nail eylesin...

Bu hadis-i şerifleri okumaya ve izah etmeye başlamadan önce, başta Peygamber SAS Efendimizin ruh-u pakine hediye olsun diye, sonra onun cümle âlinin, ezvacının, ashabının, etbânının, evladının, zürriyet-i tayyibesinin, hulefasının, sâdât ve meşayih-ı turuk-u aliyyemizin, evliyaullah büyüklerimizin, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyy-i Murtaza RA'dan silsilelerimiz tarikiyle Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevi Hazretleri'ne kadar gelmiş geçmiş, yaşamış göçmüş bütün sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyelerimizin ruhları için;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, şehidlerin, mücahidlerin, gazilerin, başta Fatih Sultan Muhammed Han (*Aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân*) Hazretleri olmak üzere cümlesinin ruhları için;

Uzaktan yakından, bu dersleri, bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere tatillerini feda ederek, uzun mesafeler kat ederek gelmiş olan siz sevgili, değerli, kıymetli kardeşlerimizin de ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin,

yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadis-i şerifleri bize yazan Gümüşhaneli Hocamızın, nakil ve rivayet eden ravilerin, alimlerin ruhlarına hediye olsun diye ve bizim de saadet ve selâmet üzere hayırlı bir ömür sürüp, Rabbimizin huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerif* okuyalım, onlara hediye edelim, öyle başlayalım. Buyurun!

.....

a. İlimden Uzak Olma!

Okuyacağımız hadis-i şerifler *Râmûzü'l-Ehâdis* isimli hadis kitabımızın 75. sayfasının 9. hadisi ve okuyabildiğimiz kadar devamı olacak. Kaynak orası. Hadis-i şerifin nereden alındığını, sıhhatini, ravilerini merak edenler oradan bakarlarsa teferruatlı mâlumata oradan ulaşabilirler.

Ayrıca bu *Râmûzü'l-Ehâdis* kitabımızın şöyle beş ciltlik şerhi de var, *Levâmiü'l-Ukûl...* Gümüşhaneli Hocamız tarafından yazılmış açıklaması... Oralara da bakılabilir. Başka kaynaklara da bakılabilir. Kaynakları incelemek iyi şeydir, insan dininin nereden geldiğini, bilgilerin sıhhat derecesinin ne olduğunu iyi bilmeli. O bakımda sayfasını da söylüyoruz.

Ebû Bekre RA'dan İmam Tayalisi, İbn-i Abdilber ve Beyhakî Şuabü'l-İman'ında zikretmişler. Bu manayı teyid eden yığınla hadis-i şerif de vardır ayrıca. Efendimiz bu hadis-i şerifte, bu rivayette buyuruyor ki:

أُغِدُّ عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا أَوْ مُسْتَمِعًا أَوْ مُحِبًّا وَلَا تَكُنِ الْخَامِسَةَ فَتَهْلِكَ

(البزار طس. هب. عن أبي بكر)

RE.75/9 (*Uğdu àlimen, ev müteallimen, ev müstemian, ev muhibben, velâ teküni'l-hàmisete, fetehlek.*)

(*Uğdu àlimen*) “Alim ol!” E, alim olmadı? (*Ev müteallimen*) “Veya talebe ol!” Ya öğretene ol, ya öğrenene bir kimse ol!

“—Hocam ne talebelik yapacak halim var ne alim olacak kabiliyetim var.”

(*Ev müstemian*) “O zaman dinleyici ol!”

Hiç olmazsa dinle! İlim sohbetinde sohbete katıl, dinle. Yani ne kadar girerse gönlüne, aklına, hafızana; o kadar girsin. Hiç olmazsa o mecliste bulun, dinle. Dinleyici ol.

(*Ev muhibben*) “Yahut da bunları seven bir kimse ol!”

Muhib, seven demek, aşık demek. Bunun aşıklısı ol. Bunun demiyor ama bunları sırayla saydığı için alim ol ya da talebe ol ya da dinleyici ol ya da aşık ol demesi, yani git de başka bir yere aşık ol demek değil, ilme aşık ol demek, talebeliğe aşık ol demek, ilim yoluna aşık ol demek tabii.

(*Ve lâ teküni'l-hàmisete*) “Sakın, bu sayılan dört tane ediyor, alim, talebe, dinleyici ve onları seven, onlara muhabbet eden, o yolu seven. Hiçbir şey yapamıyor ama seviyor.

Tamam, bu dört. Bunların beşincisi olma!” Yâni bu değil, bu değil, bu değil, bu değil; beşinci. Sakın beşincisi olma, (*fetehelek*) mahvolursun! Helâk olursun sonra. Helak olmak istemiyorsan beşincisi olma. Bu dörtten birisi ol.

Evvela neyi sıralıyor? Alim ol diyor. Bilgin insan olacak Müslüman, bilecek. Neyi bilecek? Önce Allah’ın varlığını, birliğini, kudretini, hikmetini, esmasını, sıfatını şöyle Kur’an-ı Kerim’in anlattığı şekilde bilecek. Akaid kitaplarımızın yazdığı şekilde önce onu bilecek. Önce Allah’ı bilecek. Sonra başka neyi bilecek? Dinimizin malumatını...

Peygamber Efendimiz ne diye geldi yani bu dünyaya? Peygamber Efendimiz 63 yıl yaşadı, 23 yıl peygamberlik yaptı, ne öğretti insanlara 23 yılda? Onları öğrenmek lazım. Rasûlüllah ne söylemiş, ne öğretmiş onu öğrenmek lazım!

Sonra? Sonra neyi öğrenirsen öğren ama dindar bir insan olarak, mümin bir insan olarak öğren ki, temelin iman olsun ki, İslâm olsun ki bilgin fayda versin. Çünkü haydutun birisine bilgi öğretirsen, eşkıyanın birisine bilgi öğretirsen, anarşistin birisine bilgi öğretirsen, hırsızın, mafya mensubu bir şahsın birisine ilim öğretirsen ne yapar? O bilgiyi şerde kullanır, kötülükte kullanır. Bunun için hadis-i şerifler vardır ehil olmayana ilim öğretmeyin. İlme yazık etmiş olursunuz. Gider kötü yolda kullanır.

Onun için, neden şeyh efendi gelen her şahsı mürid kabul etmezmiş eskiden? Bak benim akrabamla dedem gitmiş Gümüşhaneli

Hocamız'a... Çanakkale'den İstanbul'a gelmişler, ziyaret etmişler:

“—Efendim tarikata intisab etmek istiyoruz, ders almak istiyoruz.” demişler.

Birisine vermiş, ötekisine vermemiş. Dedeme vermiş, ötekisine vermemiş. Neden? Bu bir emanettir, ilim bir emanettir. Çocuğun eline tabancayı verir misin? Vermezsin. Neden? Çocuktur, akli ermez, bir patlatır olmadık yerde, ya kendisini yaralar, ya annebabasını yaralar ya bir şey kırar.

Bıçak verir misin, jilet verir misin, ustura verir misin? Aman, ah, çocuk eline jilet geçirmiş, bilmem telaşından tüm ev halkı ayağa kalkar. Aman şunu telaşa düşürmeden elinden şu jileti alalım, bir yerini kesmesin filan derler. Yani tehlikeli bir şey verilmez.

İlmi de kötü yolda kullanacak insana ilim verilmez, çünkü şerre kullanır. Konfüçyüs demiş ki:

“—İyi ki kaplanın kanatları yok. Bir de kanatları olsaydı kurtuluş olmazdı elinden hayvanın. Koşarak yakalayamadığını uçarak yakalardı, yerdî. Parçalardı.”

Nereye kaçacaksın? Balkona uçsan balkona geliyor uçarak. Evin içine girsen kapıyı, pencereyi zorlayıp geliyor, gene parçalıyor. Senden hızlı uçuyor, senden hızlı geliyor, zararı büyük olur. Onun için tabii hayırlı ilimler hayırlı kimselere öğretilir. Ama şerli kimselere ilim öğretilmez. Şerre kullanacak kimselere ilim öğretilmez.

Evliyauullahtan birisine, gelmiş birisi, bir sene, iki sene hizmet etmiş Mısır'da, Zünnûn-i Mısırî Hazretleri'ne. Demiş ki:

“—Aman efendim, ne olur efendim, elinizi öperim efendim, ayağınızı öperim efendim, lütfedin efendim, himmet eyleyin efendim. Bana İsm-i A'zam'ı öğretin efendim.” demiş.

Ne yapacak İsm-i A'zam'ı öğrenip? İsm-i A'zam ne? İsm-i A'zam, onu söyleyip de dua ettiğin zaman, Allah'ın duanı kabul ettiği ismi Allah'ın... Önemli bir şey.

Neden öğrenecek İsm-i A'zam'ı? İsm-i A'zam'ı öğrenecek, öğrendikten sonra dua edecek, duası kabul olacak. Uçayım efendim, uçacak. Koşayım efendim, koşacak filan... Yani eline bir imkân almak istiyor.

“—Peki, olur. Ben sana bir kutu vereceğim Kahire'den. Küçük bir kutu, ağır değil. Küçük bir kutu vereceğim, sen bunu İskenderiye'de falanca tanıdığım şeyh efendi var, ona götür. Ama sakın açma içini demiş. Sakın açmayasın ha! Paketi açma, kutusunun içine bakma, içini açmak yok. Tamam mı?” “—Tamam efendim.” demiş.

Kutuyu almış, yola çıkmış. Uzak değil Kahire'yle İskenderiye arası, İstanbul'la İzmit veya Adapazarı arası gibi diyelim mesela. Veya daha az... Yolda içinden bir merak:

“—Acaba bu kutunun içinde ne var da, niye açma dedi şeyh efendi?”

Bir merak, bir telaş. Biraz ta kulağını

dayamış, içeriden tıkır tıkır sesler de gelmiş. Dayanamamış, açmış kutuyu. Kutuyu açar açmaz içinden bir fare –delikli bir kutuymuş, sarılı bir kutuymuş– zıplamış, kaçmış gitmiş. Fare...

Kızmış bu sefer:

“–Ya ben buradan, Kahire’den kalkacağım, İskenderiye’ye gideceğim sıcakta o kadar uzak yolculuğu, fare taşıyıcılığı mı yapacağım?” demiş.

Gelmiş:

“–Efendim, fare mi taşıttıracaktınız bana?” demiş. “Fare koymuşsun kutunun içine, İskenderiye’ye Kahire’den fare gönderiyorsun?”

“–Sen onu açtın mı?” demiş.

“–Açtım tabii...”

“–Bak evladım, demiş sen bir kutunun sırrını saklayamadın. Bir kutu hakkında sana verdiğim tavsiyeyi tutamadın sen daha. Açma dedim, açma götür. Belki başka bir şeyi var bu işin. Fare ama farenin bir özelliği var belki? Senin bilmediğin bir tarafı var? Ama sen ne yaptın? Açma denilen şeyi açtın. Tavsiyemi tutamadın. Nasihati tutamadın. İmtihanı kaybettin.

Ben sana şimdi İsm-i A’zam’ı öğretsem, diyeceğim ki İsm-i A’zam şerre kullanılmaz. Kendi menfaatine kullanılmaz. Bunun sırrı vardır, sonra Allah’ın kahrına uğrarsın, azabına uğrarsın, bir şamar gelir, bir sille yersin diyeceğim ama, sen bir farenin sırrını saklayamadın, o konuda bir nasihate riayet

edemedin. Ben sana bu sırrı veremem!” demiş.

İşte böyle mâneviyatın esrarını menfaatine kullanacak insanlara vermemek için herkese vermezler. İلمي nâehil insana vermek ilme zulmetmek gibidir.

Nazlı nazenin güzeller güzeli, terbiyeliler terbiyelisi bir kızı hayduta verir mi anası babası? Bir eşkıyaya verir mi? Kızına zulmedecek birine verir mi? Vermez. Ehline verir.

Ehlinden de ilim esirgenmez. İstiyor, hakikaten iyi insan, tamam, ona da ilmi öğretecek. Yok öğretmeyim de o da bana rakip çıkmasın. Öyle şey yok. Bildiği bilgiyi istekli, sâlih, iyi talebelere öğretmeyen bilgili insanları ne yapacak Allah CC? Kıyamet gününde nasıl cezalandıracak? Ağzlarına ateşten gem takacak. Atın ağzına gem takılıyor ya? Ama ateşten gem takacak, öyle cezalandıracak. Sen bu ağzınla mı ilmi kapattın, öğretmedin diye ağzına gem takacak.

Yani ilim önemlidir. Önce neyi öğreneceğimiz önemlidir. Kime öğreteceğimiz de önemlidir, kimden öğreneceğimiz de önemlidir. Herkes çıkıyor, herkes bir şeyler söylüyor. Herkesin sözüne kulak verilir mi? Alimini aramaz mı insan, bilgisini aramaz mı, mütehassısını aramaz mı?

Hasta olduğu zaman doktorun iyisini aramıyor mu? Çarşıdan, pazardan bir mal alacağı zaman sağlamını aramıyor musun? Çürük elmaları mı alıyorsun parayı verip, çok çok parayı verip? Kötüsünü mü alıyorsun malın? İyisini alıyorsun. O halde kimden öğrendiğine de dikkat edecek Müslüman... Hangi ilmi öncelikle öğreneceğine

de dikkat edecek. Kendisi bilgiliyse kime öğreteceğine de dikkat edecek.

b. En Şerefli İlim

İlimlerin sıralanması yapılması gerekirse en başta gelen en şerefli ilim hangisidir? Allah CC hakkındaki ilim, bilgi en önemlidir. Nedir o ilimin adı? Ma'rifetullah'tır. İrfan diyoruz, Ma'rifetullah diyoruz. Ne demek yani? Allah'ı bilme ilmi, Allah'ı tanıma ilmi.

Sen Allah'ı biliyor, tanıyor musun? Allah'ın neye kızdığını biliyor musun? Neye gazap ettiğini, niye kuluna ceza verdiğini, neyi sevdiğini biliyor musun? Allah'ın senin nasıl bir kul olmanı istediğini biliyor musun? Senden ne istediğini, sana ne emrettiğini, senden kulluk olarak nelerin yapılmasını istediğini biliyor musun? Neleri yaptığın zaman cezaya uğrayacağını biliyor musun? Bilmiyorsun.

Demek ki sen Ma'rifetullah ehli değilsin. E senin halin harap.

Neden? Bilmediğin için Allah'ın sevmediği bir işi yaparsın, belânı bulursun veyahut Allah'ın yapmanı istediği bir şeyi ihmal eder, yapmazsın, cezayı çekersin.

Önce Allah'ı bilecek, tanıyacak ve sevecek insan. Allah aşığı diyoruz. Allah'ı sevmek... Neden? Çünkü her güzel, en güzel sıfat Allah'ındır. Sen neyi seversin mesela? Kuvvetli olmayı seversin. Tamam, en kuvvetli Allah'tır. Neyi seversin? En muazzam olmayı seversin, bir tane... En muazzam olan, en büyük olan Allah'tır. Neyi

seversin? En bilgili olanı seversin. En bilgili olan Allah'tır.

E neyi seversin? Her yaptığı şeyi en dengeli, en güzel, en hikmetli yapan kimseyi seversin. En hikmetli işi yapan Allah'tır. Her türlü güzelliği yaratan Allah'tır. Her türlü güzeli yaratan Allah'tır. Şu gülü yaratan Allah'tır, sümbülü yaratan Allah'tır; Güneş'i, Ay'ı, yıldızı, rüzgârı, suyu, havayı yaratan Allah'tır. Güzel insanları yaratan Allah'tır. O güzel insanların o güzel ahlâklarını onlara öğreten Allah'tır. Yani her türlü güzelliğin sahibi, maliki ve halikı Allah'tır.

O zaman Allah'ı seveceksin. Nasıl seveceğim yani, sev demekle olmuyor bu? Gözünü açarsan, etrafına dikkatle bakarsan seversin. Ne diyor Yunus Emre:

“—Sordum sarı çiçeğe, neden benzin sarıdır? Neden boynun eğridir? Size ölüm var mıdır?”

E çiçekle konuşur mu bir insan? İbret gözüyle bakıyor, konuşmuş gibi sorular soruyor, cevaplar buluyor kendi kendine. Oradan bir pay çıkartıyor.

Dolap dönüyor, beygir dolabın koluna bağlanmış, çeviriyor, gıcır gıcır ses çıkıyor. “Dertli dolap niçin inlersin?” diye soruyor mesela. Dağlar ile, taşlar ile, seherlerde kuşlar ile çağırayım Mevlam seni diyor. Yani etrafındaki kuşun cıvıldamasında Allah'a bir tesbit ve ibadet seziyor. Dağlarda, rüzgarlarda...

c. Dünyadaki Başarılar İlme Bağlı

İnsan etrafına dikkatli baktı mı, bunların hepsi

kendiliğinden mi oluyor? Hayır, bunları olduran var. Bunları yapan var. Hiçbir şey kendi kendine olmuyor. Yani sen şöyle duydun mu ki, hani böyle rüzgâr esmiş, taşlar üst üste yığılmış, kumlar arasına sıkışmış, yağmur yağmış, kumları çimento haline getirmiş. Ondan sonra evin içinde odalar olmuş, ağaçlar savrulmuş, yerlerde sürtülmüş, düzleşmiş, gelmiş kapı olmuş, demirler menteşe olmuş...

Mümkün mü öyle bir şey? Olmaz. Bir evi mutlaka birisi yaptı, ev ondan oldu, köşk bundan oldu. Peki ev, köşk ondan oldu da şu çiçek kendi kendine mi oldu? Şu Ay, şu Güneş, şu kâinat, şu Dünya, şu ağaç, şu nizam, şu maddeler; şu Fizik'teki, Kimya'daki, Coğrafya'daki, Tarih'teki okuduğun şeyler... Mümkün mü? Aklın yok mu senin? Kendi kendine olur mu? Düzenli şey, muntazam şey kendin kendine olur mu? Mutlaka o intizamı ona veren yaratıcı var, onu bileceksin ve onun kudretini sezeceksin, hikmetini anlayacaksın.

Şimdi bir profesörle konuştuk buraya gelmeden önce, profesör. Güzel sanatlar konusunda üniversitede profesör. E diyor ki yani bizim ecdadımız her şeyi gayet güzel ölçmüş, biçmiş; her şeyi güzel. Evin şekli de güzel, cumbası da güzel, kafesi de güzel, malzemesi de güzel, bölümü de güzel filan... İnceledi mi insan görüyor ve seviyor ve ecdadına hayran oluyor. Aferin ya, bu kadar asırlar önce demek bu gerçekleri bulmuşlar, bilmişler ve uygulamışlar. "Bak sen, ne kadar da bilgiliymiş!" filan diye insan bir de hayret de ediyor.

Güzelliği, toprağın altında da olsa millet anlıyor, kazıyor, kazmayla çıkartıyor, senin bir tekme vurduğun çömlek parçasına Avrupalı milyonlar veriyor. Neden? Arkeolojik eser diye. Arkeolojik eser diye milyonlar veriyor.

Senin kapının önüne çamurlu pabuçlarını silmek için koyduğun kilimi Avrupalı gördüğü zaman milyonlar veriyor. Ay, bu tarihi bir kilim, bu kök boyayla boyanmış, şunun desenine bak. Bu yegâne, eşsiz, emsalsiz bir şey diye senin kıymet vermediğin şeylere o kıymet veriyor.

Sen pantolon meraklısısın, o şalvar meraklısı. Avrupalı şalvar giyiyor, sen onun daracık pantolonunu giyiyorsun, patates gibi her tarafın meydana çıkıyor. Avrupalı diyor ki şalvar daha iyi çünkü içinde rahat hareket ediyorum, daha sıhhi, damarları bastırmıyor, varis yapmıyor, bilmem şöyle yapmıyor, böyle yapmıyor, neyse yani sebebini söyleyerek güzel olan şeyi buluyor.

Sen de güzel olanı bulacaksın, bileceksin, o zaman seveceksin. Güzelleri takip etmeye başla, anlamaya alış, o güzeli kimin yaptığını kendine sor. Bu gülün bu güzel pembe rengini kim yaptı? Araştır bakalım. Toprağı kaz bakalım, altından kim yapmış çıkar bakalım. O güzel kokuyu o güle kim verdi?

O yaprağa bu karpuzdaki, bu kavundaki bu şekeri yapma kabiliyetini kim verdi? Nereden geliyor? Burdur şeker fabrikasından mı geliyor karpuzun şekeri? Hayır.

Nereden geliyor? Kara topraktan bu şekeri kim

yaptı? Üç karış boyunda üç yapraklı, beş yapraklı bir ot yerde sürünüyor, o tarafa bu tarafa dal vermiş bir ot, içinde şeker yapmış. Bak sen bacaksıza. Bacağı bile yok. Bacaksız gördün mü bak nasıl şeker yapmış? Bir de tohum var içinde. Onu da ektiğin zaman bir dahaki sene gene oluyor.

Deli olur insan ya. Hayran olur. Mecnun olur, yani deli olur dediğim aşık olur, Mecnun'un Leyla'ya aşık olduğu gibi. Aman ya Rab, kara topraktan şeker yaptırtıyorsun şu basit bitkiye. Ya rabbi, bir yapraktan ya Rabbi bir ağaç çıkartıyorsun. İncirin çekirdeği ne kadar? Toplu iğne başı kadar. Boyu ne kadar? On beş metre, yirmi metre. Her sene meyve veriyor.

Bizim Sapanca'daki eve bu sefer gittik, bir küfe üzüm çıkacak. Yav ben buna hiçbir şey yapmadım, hiç bakmadım, hiçbir zahmetim yok, hiçbir masrafım yok... Kendisi çıkmış balkonlara, tırmanmış teraslara, oralara sarkmış, buralara yayılmış, üstünde böyle kiloluk kiloluk çekirdeksiz üzümler. Kehribar gibi...

E bu güzel değil mi? Hiç emek sarf etmeden böyle tonlarca üzümler. Güzel bir şey değil mi? Kim yaptı bunu? Kaz bakalım şeyin altında ne var? Esrarengiz bir laboratuvar mı var bakalım asmanın kökünde? Yok. Bunları bir tanzim eden, yaratan var. Bunlara kudreti veren, onu yaratan...

Onu yaratanın büyüklüğüne bak. Nelere neler yaptırtıyor. Toplu iğne başı kadar bir şeyi ağaç haline getirtiyor. Şu kudrete bak. Hepsini

inceliyoruz. Moleküller, atomlar, hücreler mücreler... Tamam, onlar manzarayı görmek demek ama bunları bulmak ve yapmak kimin şeyi? On beş metreden, yirmi metreden yukarıya suyu çekemiyorsun. Neden? Tulumba buradan fazlasını çekmez diyor değil mi? Çekmiyor. Kademeli tulumba falan kullanmak gerekiyor. Yukarıya su basmak kolay bir şey değil.

Bizim köyde su yok, dereye su var, deredeki suyu köye basamıyorlar. Kolay değil ama Avusturalya'da 180 metre, Amerika'da 220 metre boyunda, altındaki delikten otomobillerin geçtiği ağaçlar var, buradan duvar kadar böyle büyük ağaçlar, 220 metre yüksekliğine. 220 metre kaç kat eder? Üçe böl, yetmiş küsür kat eder. 220 metre yüksekliğe suyu nereden çıkartıyor ağaç? Oradaki yaprağa su nereden gidiyor, nasıl gidiyor? Tulumbası mı var, elektriği mi var, jeneratörü mü var, kademeli teşkilatı mı var? Nedir bu? Şimdi bak, düşündün mü? Hah, şimdi kafan çalışmaya başladı. Düşünmeye başladın mı?

Bak şöyle düşün: Ben bu işi kendim yapmak istiyorum, cebimde param var, kesemde; kendim yapmak istiyorum de, yap bakalım, yapmak iste bir şeyi. Gör bakalım bir işin zorluğunu. En basit bir şeyi yapamıyoruz. Ağaçtan bir dal kopartıp da onu düzeltmeyi beceremiyoruz. Muntazam olmuyor, kazmanın sapı eğri, küreğin sapı bozuk, bilmem ne. Ama Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyi ne

kadar dakik, ne kadar muntazam, ne kadar güzel yapmış.

İşte onların güzelliklerini gördüğün zaman o güzellikleri yaratan Allah'ın ne kadar güzel olduğunu anlarsın, yavaş yavaş içinde bir sevgi meydana gelir. Sevmeyi  ğrenirsin. Sevmeyi bilmiyor millet. Neyi seveceğini bilmiyor. Sevmeyi bilmiyor. Onları  ğrenirsin.

Bütün bunların hepsi ve dünyadaki başarılar, muvaffakiyetler,  st nl kler, ilerilikler, gelişmeler, süper devlet olmak neye bağlıdır? İlme bağlıdır. Alim olmaya bağlıdır. Senin temelinde iman olursa, Allah korkusu olursa, çalışma aşkı, şevki olursa, kimseye haksızlık etmemek fikri olursa, herkese iyilik etme, hizmet etme duygusu olursa, o zaman çok güzel işler yaparsın. O zaman sen ileri gidersin. O zaman Amerika'yı, Avrupa'yı, Fransa'yı sen geçersin. Onların yaptığı alet edevat, cihazı sen yaparsın. Boş yere masraf yapmazsın. İlmi sahalarda güzel çalışmalar yaparsın. şöyle yaparsın, böyle yaparsın.

Gelişmenin, yükselmenin nedeni nedir? İlimdir.  nce ilimdir, ondan sonra o ilme göre hareket etmektir. İlme göre hareket etmezse olmaz. Onun için bakın Peygamber Efendimiz'in bir hadisi şerifine biz Müslümanlar olarak adam gibi sarılıydık ilimde böyle geri kalmazdık, üniversitelerimiz geri kalmazdı, alimlerimiz geri kalmazdı. Avrupalılardan, o bizden biraz ileri geçer geçmez niye ileri geçti diye düşünür, çaresini bulur, bu kadar geri duruma d şmezdik.

Japonya da geriydi Avrupa'nın karşısında. Avrupa'da bir sanayi inkılabı oldu, bir bilimsel gelişme oldu, teknolojik ilerleme oldu.

Japonya da geriydi, arayı kapattı. Şimdi kendisi buluşlar yapıyor ve Avrupa'yı geçmiş durumda, Amerika'yı terletiyor Japonya. Biz niye geri kaldık? Kusurumuz nerede? Neyin nesi? E bu da bir bilgi işte, bu da bir ilim. Demek ki İslâm'ı tam uygulaysaydık, tam iyi Müslümanlar olsaydık kim bilir ne iyi olacaktı halimiz.

Japonya'nın 19. Yüzyıl'ın sonunda sanayinin %90'ı yabancıların elindeymiş, bizdeki gibi. Sanayinin %90'ı yabancıların eline geçmiş, Japonya hapı yutmuş. Sanayi başkasının elinde, fabrikalar başkasının elinde. Japonlar bir kızmışlar bu işe, kırk sene çalışmışlar biz bu işi yeneceğiz diye. Yüzde bir kâra razı olmuşlar.

Seminerler yapıyoruz, toplantılar yapıyoruz, oralarda öğreniyorum bunları. Bende profesörüm ama ben de yeni şeyler öğreniyorum. Her gün yeni bir şey öğreniyorum. Kırk sene çalışmış. Sen bir dükkânda yüzde kaç kâra razı olursun? Yüzde on kâr, kâr mı deriz. Yüzde on beş kâr mı deriz. Yüzde yüz kazanıyor, yüzde iki yüz kazanıyor. Yüzde bire razı olmuşlar yani zararın bir adımcık ilerisinde, senelerce yani boğaz tokluğuna çalışmışlar, sanayiye yabancıların elinden almışlar.

Nasıl almışlar? Yabancı dayanamamış. O kadar az kârla, burada kâr yok, bilmem ne... Tası tarağı toplayıp gitmiş veya fabrikayı satmış, gitmiş. Yüzde doksan sanayi Japonların eline geçmiş. Bak inada, bak azme, bak gayrete! Buna ne derler? Gayret derler. Bak himmete! Bu da bir çeşit himmet işte. Memleketini yabancıların elinden kurtarmak için nasıl himmet sarf ediyor.

Ya biz ne yapıyoruz? Ben şimdi buraya karşı taraftan, Çamlıca'dan geldim. Yollar تنها, in cin top atıyor. Nerede millet? Yazlıkta... Yani çok tatil yapacak, keyif sürecektedir kadar da kışın çok çalıştık da ondan mı yazlık yapıyoruz? Yok. Tembel bir milletiz. Keyfine düşkün bir milletiz. Zevke düşkün bir milletiz. Zevk ve keyif deyince alimallah en basit işçi bile kesenin ağzını açıyor, dünyanın parasını harcıyor.

Ben Hacı Bektaş kasabasında bir ay çalışma yaptım. Orada lokantasına indim. Yemek yedim bir defa. O basit köylü dayılar masasının üstüne votka koyuyor, rakı koyuyor, şarap koyuyor, kırmızı şarap, beyaz şarap, meze, kebab bilmem ne... Üniversitede hocayım, oraya girdim, ya şöyle onun masasını bir hesapladım, bir sofrada yediği benim bir aylık maaşım. İşçi... Çünkü zıkkımlanacak, keyif alacak. İçki içecek, yanına meze lazım demişler, tamam... Kuş sütü, bıldırcın eti, bilmem şunu bunu her şey... Millet keyfine düşkün ama hizmete gelince yok.

Bu ormanların hepsini kasden yakıyorlar. Haberiniz olsun, söylüyorum. İsbatını da yapacağım sonra. Vesika bekliyorum, ilan edeceğim. Kasden yakıyorlar bizi. Bizi ekonomik yönden çökertmek için yapıyorlar. Düşmanlar yapıyor. Kırk tane. Bir ormanın on yerinden birden orman çıkar mı? Kazaen bir tarafından çıkar, söndürürüz. Hepsi kasıt. Neden? Bizi batırmak istiyorlar.

Biz de batmaya hazırız zaten. Yan yatmış bir gemi gibiyiz. Ne çalışmaktan yana, ne ilimden yana, ne öteki milletleri geçmekten yana bir

büyük gayretimiz var.

“—Hocam, herkes senin dediğin gibi değil. Biz evelallah Allah’ın izniyle bak cami dolusu mümin insanlarız, Allah’a inanmış insanlarız.”

Sizde de iş yok. Dost acı söyler. Biz türlü türlü müesseseler kurmuşuz, çırpınıyoruz, şirketler kurmuşuz, tesisler kurmuşuz, bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Zırnık desteğiniz yok. Sizin menfaatinize, sizin kârınıza şartlar da koyuyoruz ortaya, yav buraya para yatırın, kâr da edersiniz diyoruz, aldırın yok. Yani reçeteyi kabul edip de uygulayan yok.

Onun için bu hadis-i şerifi bile uygulama durumunda değiliz. Cami cemaati olarak bile. Alim ol! Alim miyiz? Değiliz. Müteallim miyiz? Değiliz. Düzenli bir tahsilimiz, düzenli bir okumamız, ilim öğrenmemiz yok. Her gün takvimin sayfasını ezberlesek evdeki çocukla bir sene içinde alim oluruz. Takvimin yaprağını ezberlesek, o kadar iddialı söylüyorum.

Her gün on sayfa kitap okuyamaz mıyız yani çocuklarımızla? Okumuyoruz. E hani nerede alim olmak, talebe olmak, dinleyici olmak? Bak, karın ve çocuğun alim mi? Değil. Talebe mi? Değil. Dinleyici mi? Değil. Seviyor mu bu işi? Sevmiyor. Bucak bucak kaçıyor. Çocuğa otur diyorsun, bir bahane buluyor, gidiyor. Hanıma otur diyorsun, bir bahane buluyor, gidiyor. Ötekisine otur diyorsun, bir bahane... Yani iş sevaplı bir şey yapmaya gelince herkesin dünya kadar işi çıkıyor, uykusu geliyor.

İmam hutbeye çıktı mı, bir şeyler, ayetler, hadisler okuyacak ya, millet horlamaya başlıyor aşağıda. Şöyle bir rahat oturuyor, ondan sonra yanındaki dirsek vurmasa horultusundan cemaat rahatsız olacak. Kusurumuz bunlar bizim. Hepimiz böyleyiz. Hepimiz birbirimize benziyoruz ya, aynı marka, made in Turkey. Onun için bu bir dertleşmedir yani kimseye bir şeyimiz yok, tencere ve kapak gibiyiz, birbirimizi bulmuşuz, uygunuz, aynı tipteniz, böyle gidiyoruz. Böyle olmaması lazım.

Peygamber Efendimiz emrediyor:

“—Alim ol!”

“—Olamıyorum hocam, aklıma girmiyor.”

“—Tamam, talebe ol!”

“—Yapamıyorum hocam, işim var, gücüm var.”

“—Dinleyici ol!”

“—Hocam vaktim yok!”

Olmaz. Vaktin var. Ben onu biliyorum. Televizyona vaktin var, gazeteye vaktin var, futbola vaktin var, eğlenceye vaktin var, gezmeye vaktin var, pikniğe vaktin var, volta atmaya vaktin var, kaldırım arşınlamaya vaktin var, kahvede oturmaya vaktin var, bacak bacak üstüne atmaya vaktin var, baston sallamaya vaktin var; bilimsel bir şeye gelince vaktin yok. İnanmam. Bin tane şahit getirsen inanmam.

Vaktimiz çok. Tonla vakit var. Öyle sabahtan akşama yirmi dört saat vaktimiz var, bir saatinde düzenli ilim okusak bir şeyler olur. Yapmıyoruz. Söylüyorum, diyorum ki, gittiğimiz kasabalarda,

ey cemaat, vaaz istiyorlar benden, tamam, Esad Hoca güzel konuşur, çıkıyor, vaaz veriyor, tamam hocam, güzel söyledin. Ahdediyorum, söz alıyorum, anlaşma yapıyorum, diyorum ki bak sizinle anlaşmam var, her gün üç sayfa bir şey öğrenin, üç ayet öğrenin, bir hadis öğrenin. Tamam mı diyorum, tamam diyorlar. Git bakalım imtihan et, tamam değil.

Üç sene önce bir semtine gittim İstanbul'un, oradaki arkadaşlara dedim ki:

“—Bakın buraya ikinci gelişimde sizi *Innâ fetahnâ leke Sûresi*'nden imtihan edeceğim, ezberleyin!” dedim.

Aradan üç sene geçti. Şimdi onlara gitsem daha çoğu ezberlememiştir. Çok mu zor *Inna fetahnâ leke Sûresi*? Değil. Ezberleyen Kur'an-ı Kerim'in tamamını ezberliyor. Çalışmıyoruz. Metotlu çalışmıyoruz, prensipli çalışmıyoruz. Tuttuğumuz prensibi götürmüyoruz.

Peygamber Efendimiz'in sözünü bir daha hatırlatıyorum:

“—Ya alim ol, ya talebe ol, ya dinleyici ol ya da bunları sev! İlmi sev, alimi sev, talebeyi sev, destekle! Kesenin ağzını aç hiç olmazsa, yardımcı ol. Bir talebe okut, bir kitap bastır.

Şimdi büyük kitaplar var... Bizim mesela şu Râmuz kitabının şu beş ciltlik şerhini, kırk defa bize sağdan soldan mektup gelmiştir, hocam bunu bastıralım. Bastıralım ama çuvalla para ister bu. Nasıl bastıracaksınız? Bastır.

“—Süleymaniye Camii gibi bir cami yapabilir

misiniz?” demiş turistin birisine.

Turist gelmiş Süleymaniye Camisi’nde sırt üstü yatmış, kubbeyi inceliyormuş. Herkes etrafında toplanmış, bu turist buraya niye yattı, yukarıya niye bakıyor filan, bir tanesi yarım yamalak İngilizceyle demiş:

“—Nasıl, güzel mi? Güzel. Siz böyle bir cami yapabilir misiniz? Biz bunu bin beş yüz ellili, atmışlı senelerde yapmışız. Siz böyle bir cami yapabilir misiniz?”

Turist demiş ki:

“—Şu kubbe var ya, Süleymaniye’nin kubbesi. Onu ters çevir, içine altın lira doldur, silme... İşte o kadar para olursa yaparız.” demiş.

Her şey paraya dayanıyor. Süleymaniye Camii’ni yapamaz mıyız şimdi? Yaparız şimdi. Paraya dayanıyor. Kocatepe Camii’ne başladık, Pakistan yardım etti, Suud yardım etti, filanca yardım etti. İlk kurucuları biziz orada derneğin, ilk şeylerinde bizim de payımız var Ankara’da. Kaç sene sonra bitti? Benim ne dernek üyeliğim kaldı, ne hizmetim kaldı oralarda. Neden sonra yeni yeni bitiyor daha. Kolay değil bu şey, para istiyor.

Her şey paraya dayanıyor ama parasız yapılacak şeyler de var, onları da yapmıyoruz. Kesenin ağzını aç; ilmi seviyorsan, alimi seviyorsan, talebeyi seviyorsan sen de parasal yönden destekle. Para ver, mali bakımdan yardımcı ol sen de hiç olmazsa. Sev onları. Ben talebeyi seviyorum, ben hocaları seviyorum. İlmi seviyorum. Din ilimlerinin yayılmasını seviyorum, istiyorum,

rum. Tamam, müessese kur.

Bir müessese kurduk burada. E çalıştırmak için insanın canı çıkıyor. İlim müessesesi kuruyorsun, böyle kocaman ağzını açmış, para para para yutuyor boyuna müessese. İçine boyuna para döküceksin ki çalışsın müessese. Talebe para ister, hoca para ister, bina para ister, kalorifer para ister, kitap para ister, basmak para ister, şunu para ister, bunu para ister. O zaman bunları seven bir insan olacak da kesenin ağzını açacak, yardımcı olacak. O da bir hizmet, tabii, bir insanın alim olarak yetişmesine gayret etmek de, hayra delalet etmek de sevaplı bir şeydir.

Sizden de söz alalım: Her gün birkaç ayet öğrenmeye söz veriyor musunuz? İnşallah. Allah yardım ederse... Her gün birkaç ayet öğrenin, birkaç hadis öğrenin, bir takvim yaprağını mutlaka evde çoluk çocuğunuzla okuyun, şöyle dini bir takvimin yaprağını, hiç olmazsa bir ayet, birkaç şey orada vardır.

(Velâ teküni'l-hâmisete, fetehlek) “Beşinci olma, helâk olursun!” diyor. Alim olmayan, talebe olmayan, dinleyici olmayan, bunlarla ilgilenmeyen insan hem dünyada helak olur, neden? Geri kalır.

Geri kalmış ülkeler sıralamasına bak, süper ülkeler, ileri ülkeler, geri kalmış ülkeler. Bak bakalım kimler süper, ileri; kimler geri. Maalesef İslam ülkeleri geri kalmış.

Gezdim diyar-ı küfrü, beldeler, kâşâneler gördüm. Dolaştım mülki islami, bütün viraneler gördüm.

Ziya Paşa söylüyor işte bundan, bir asırdan fazla önce yaşamış insan. Dolaşmış Avrupa'yı, hani o zaman Osmanlı vardı, padişah vardı, para vardı, pul vardı ama tabii Osmanlıya saldıran düşmanlar vardı, masraflar vardı filan. İslâm diyarını dolaşmış, ne görmüş? Viraneler görmüş, yıkık, dökük, harap... Avrupa'yı dolaşmış, küfür diyarını dolaşmış, neler görmüş? Beldeler, kâşâneler, mâmur yerler görmüş.

E onlar da insan, onlar da yiyorlar, içiyorlar. Niye?

Çok çalışıyorlar, metodlu çalışıyorlar, ilme sarılıyorlar. Bilimsel yönden bir şeyi iyi hesaplıyorlar, kâr-zarar hesabı yapıyorlar, kârlı olan şeye yürüyorlar, kârsız olan işten geri duruyorlar, her şeyin ölçüsünü ilim gösteriyor, yolunu ilim gösteriyor.

Bizde? Bizde öyle değil. Bizde her şey keyfe kalmış oluyor.

Onun için ilme sarılın! Şahsen ilme sarılın, yükselirsiniz. Ailece ilme sarılın, yükselirsiniz. Dini bakımdan ilme sarılırsınız, Allah'ın sevgili kulu olursunuz, evliya olursunuz, dünyevi bakımdan ilme sarılın, meşhur bir insan olursunuz, yüksek bir insan olursunuz, zengin bir insan olursunuz. Hem dünyada hem ahirette yükselmenin, ilerlemenin şartı ilimdir aziz ve kıymetli kardeşlerim.

d. Gazaya Allah'ın Adıyla Çıkın!

İkinci hadis-i şerife geçelim.

Ahmed ibn-i Hanbel'den gelen bir hadis-i şerif.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹

أَغْزُوا بِسْمِ اللَّهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تَغْلُوا وَلَا تَغْدِرُوا
وَلَا تُمَثِّلُوا وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيدًا وَلِلْمُسَافِرِ ثَلَاثُ
مَسْحٍ عَلَى الْخُفَّيْنِ وَ لِلْمُقِيمِ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ

(حم. عن صفوان بن عسال)

RE. 75/10 (Üğzû bi'smi'llâhi fî sebîli'llâh, lâ teğullû, ve lâ tağdirû, ve lâ tümessilû, ve lâ taktülû velîden. Ve li'l-müsâfiri selâsün meshun ale'l-huffeyni, ve li'l-mukîmi yevmün ve leyleh.)

(Üğzû) “Gazâya gidiniz, cihada gidiniz, gaza ediniz; (bi'smi'llâh) Allah'ın namına, Allah adına, Allah'ın adıyla...”

Ey ordu mensupları, herhalde orduyu uğurluyordu şöyle Medine'nin dışına kadar uğurlarmış, “Hadi bakalım, selametle gidin!” diye. Üğzû, ze ile, gazâ filinden.

(Üğzû bi'smi'llâhi) “Allah'ın adıyla başlayın şu gaza etmeye! (Fî sebîli'llâh) Allah yolunda cihad edin! Nefis için değil, kazanç için değil, dünya için değil, keyif için değil, zevk için değil, cihangirlik için değil, Allah yolunda, Allah için cihada besmeleyle başlayın bakalım!” diye

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.240, no:18122; Taberânî, *Mu'cemü'lKebîr*, c.VIII, s.70, no:7397; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.416, no:2467; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.377, no:3411; Safvân ibn-i Assâl RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.752, no:11282; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.145, no:3887.

uğurlamış.

E niye Müslüman savaşıyor? Müslüman merhametlidir, Allah merhametlilerin en merhametlisidir, Peygamber Efendimiz ayet-i kerimede tarif edilmiş:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ

(التوبة ١٢٨)

(*Lekad câeküm rasûlün min enfüsiküm azîz, aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm bi'l-mü'minîne raûfün rahîm*) [And olsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.] (Tevbe, 9/128)

Peygamber Efendimiz de merhametli, re'fetli, rauf ve rahim bir insan... Allah-u Teâlâ Hazretleri de merhametli. Niçin savaş oluyor? Savaş olmasın!

Tamam, tarihi belki bilemezsin, ben sana günümüzden misal söyleyeyim: Yugoslavya'daki savaşı biz mi istedik? Yugoslavya'daki savaşı Müslümanlar mı istedi? Hayır. Sırplar saldırdı. Komşularına saldırdılar. Beraber oturup kalktıkları aynı mahalledeki komşularına saldırdılar. Neden? Hainlik, plan, çeşitli şeyler var, düşünceler var, hesaplar var, kâfirlikler var, hıznırlıklar var, domuzluklar var ondan saldırdı işte.

Ha, o zaman ne yapacaksın? Mecburen silaha sarılacaksın. Ne yaptılar Boşnaklar? İki yüz elli bin tanesi öldü, belki daha fazlası öldü, e silaha sarıldılar, kendileri atölyelerde biraz silahlar yapmaya çalıştılar, ambargodan etkilenmemeye çalıştılar, çoluk çocuğunu korumaya çalıştılar.

Ha, insanın sadece merhametli olması, iyi niyetli, tatlı dilli, güleç yüzlü, iyi ahlâklı olması ile hayat sürmüyor. Ne gerekiyor? Bir de tehlikelere ve düşmanlara karşı kuvvetli olmak gerekiyor. Onun için peygamber SAS emretmiş, tavsiye etmiş, buyurmuş, işaret eylemiş ki:²

المؤمن القوي خيرٌ وأحبُّ إلى الله من المؤمن
الضعيف وفي كلِّ خيرٍ

(حم.م.ن. عن ابى هريرة)

RE. 230/11 (*El-mü'minü'l-kaviyyü hayrun ve ehabbu ila'llahi mine'l-mü'mini'd-daîfi, ve fî küllin hayr*) “Hepsinde hayır var ama, kuvvetli müslüman zayıf müslümandan daha hayırlıdır ve Allah indinde daha sevgilidir. Allah onu daha çok sever.”

² Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.142, no:4816; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.87, no:76; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.366, no:8777; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.29, no:5722; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.159, no:10457; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.216, no:194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.89, no:20668; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.230, no:6346; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.474, no:1114; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.266, no:221; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.222, no:443; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.187, no:6580; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.115, no:540; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.298, no:2713; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.95, no:24408.

Buyur... Görüyor musun? Hem Allah daha çok seviyor hem de daha hayırlı. E nasıl olacağız? Kuvvetli Müslüman olacağız. Nasıl kuvvetli Müslüman olunur?

Dün ben biraz hareket ettim, koşturdum, boğazım tıkanacaktı, neredeyse ciğerim sökülüp ağzıma gelecekti. Otura otura, harekete etmeye etmeye, idman yapmaya yapmaya ciğerimiz çalışmaz olmuş. Hani böyle oturuyoruz, mesleğimiz de biraz öyle. Postacı olsak yürürüz, tarımda çalışsak çabalarız filan, işte böyle oturma mesleğinde olduğumuzdan öyle hamlamışız ki, küflenmişiz ki iki hareket ettim, sanki kalbim çatlayacak, ciğerim yırtılacak.

Sevr dağına çıkalım dedik hani Mekke-i Mükerreme'de Peygamber Efendimiz hicret ederken orada bir mağarada saklanmış, görelim bakalım efendimizin şu saklandığı mağarayı diye Sevr dağına çıkalım dedik, böyle çadır gibi bir dağ, yüksek, sivri... Kaya, sırf kaya, çatır çatır kaya... Sevr dağına çıktık ama korktum, ciğerim parçalanıp da parça parça ağzıma böyle kırmızı kırmızı ciğer parçaları gelecek diye korktum. O kadar hamlamışız, bir dağa tırmanmak...

E ben Osmanlı devrinde yaşasaydım Avusturya'ya kadar nasıl yürüyecektim, Viyana önünde nasıl çarpışacaktım? Dedelerimiz ne yapmış? İdman yapmışlar, çalışmışlar. Cirit oyunu var, atın üstüne cirit oyunu var. Hâlâ Malazgirt'de, Doğu Anadolu'da filan oynuyorlar. Atın üstünde dıgıdık dıgıdık çeşitli oyunlar... Atın üstünde durmak bir hüner zaten. Atın zaten üzerinde böyle hop hop hop yaptıkça insanın oturduğu

yerler yara oluyor. Bir defa ata bindin mi bir hafta hasta yatıyorsun. Ama o ona alıştırmış kendisini. Hem atını sürüyor, hem mızrağı, tahtadan bir mızrak ama, mızrağı hazırlıyor, düşmanı kovalıyor, mızrağı da savuruyor, öbür tarafı vurursa kazanacak, oyun böyle. Ötekisi de hem kaçıyor, hem o mızrağı takip ediyor, havada yakalarsa puan alıyor. Kaçıp kurtulursa puan alıyor. Nedir bu oyun? Bu, savaş oyunudur işte. İdmanını yapıyor.

E ne olması lazım Müslüman'ın? Kuvvetli olması lazım. Nerede şimdi kuvvetli Müslüman? En kuvvetli Müslüman merdivenlerden çıkamıyor. Bir kat merdivenden çıkamıyor. Neden? Sigarayla kurum doldu ciğerleri, nefes alacak yerleri kalmadı. Herkesin şurasında bir Marlboro sigarası vardır. Bir lüks çakmağı vardır, yak bir sigara, yak bir çakmak. Herkesin bir sigarası vardır ciğeri mahvetmek için.

Halbuki kuvvetli Müslüman daha sevgili ve daha iyi. Bunları anlatmaya çalışıyoruz, kardeşlerimizi kahvehaneden, pis havalı yerlerden çekmeye çalışıyoruz, temiz havayı öğretmeye çalışıyoruz. Çok yıldızlı kamp dedik. Hani en lüks otel ne oluyor? Beş yıldızlı oluyor. Beş yıldızlıdan daha güzeli çok yıldızlı kamp dedik. Ne demek istedik? Yani yaylaya çikalım, çayıra, bayıra çikalım; gökyüzünde sayılamayacak kadar çok yıldız var, tamam o beş yıldızlıdan daha güzel orası, çok yıldızlı yerde kamp yapalım dedik. Hasta oldu bizimkiler, ben de hasta oldum. Alışmamışız, ne çadıra, ne kampa, ne dışarda yatmaya, ne havanın serinliğine, ne yaylanın

havasına. Hiçbir şeye alışmamışız. Küflenmişiz. Olmaz.

Çocuklarımız kuvvetli yetişecek. Bak Avrupa'lı yüzme dersi veriyor çocuklarına ve mecburi, keyfi filan değil. 19 Mayıs mecburi değil ama yüzme mecburi. Neden? Denize düştü mü kurtulması lazım da ondan. Denize düşebilir insan, gemi batabilir. Yüzecek. Bilmem dereyi geçmesi gerekebilir, düşmandan kaçması gerekebilir.

“—Ben yüzme bilmem.”

Karadenizli kardeşimiz yüzme bilmiyor. Balıkçı kardeşimiz yüzme bilmiyor. Hiç duydunuz mu? Ben duydum. Balıkçı, ömrü denizde geçiyor, yüzme bilmiyor. Peygamber Efendimiz söylemişti, çocuklarınıza yazı yazmayı, ok atmayı, yüzmeyi öğretin. Arabistan'da deniz mi var ki Efendimiz yüzmeyi bu kadar ısrarla vurgulamış? Sebebi var. Bizi iyi yetiştirmek istiyor da ondan.

Biz de peygamber efendimiz yolunca yürüyen insanlar olarak size sıhhat kazandırmak istiyoruz. Çocuklarınızı sıhhatli yetiştirmek istiyoruz, temiz havaya alıştırmak istiyoruz. İdmanlı olsun, kuvvetli olsun, bilgili olsun, iyi yetişsin istiyoruz. Gerekiyor çünkü.

Sen uslu duruyorsun, düşman uslu durmuyor.

Su uyur, düşman uyumaz!

Ne demek? Millet suyu bizim lıkır lıkır içtiğimiz su sanıyor. Su da uyumaz. Suyun da dalgası vardır, fırtınası vardır, gemileri batırır filan. Su

uyur dūřman uyumaz ne demek? Bilmiyor millet, siz de bilmiyorsunuz. Hadi sakinlik kastediliyor filan diyelim, deęil. Eski Tūrkede *su* veya *sū* asker demek. *Subařı* ne demek? Askerbařı demek, komutan demek yoksa pınarbařı demek deęil.

Ha, “*Su uyur, dūřman uyumaz!*” sōzünün manası ne? Senin askerin uyur ama dūřman uyumaz. Senin askerinin uyuduęu sırada o etrafı çevirir, kampa bir baskın yapar, darmadaęın eder ortalıęı. Dūřman uyumaz. Senin askerin uyur, su, asker uyur ama dūřman uyumaz. Ey komutan onun için sen de uyuma. Hiç olmazsa uyumayan nōbetiler koy, vs. filan yani kendini koru demek. E, dedemiz “*Su uyur, dūřman uyumaz!*” demiř, torun “*Su uyur, dūřman uyumaz!*” sōzünün manasını unutmuř. Ne demek bu? Tedbirli ol demek.

Almanya’da bir arkadařı ziyaret ettik, bir řehirde çiftlik tutmuřlar. İřte on beř - yirmi kiři orada yařıyor. Kapısında silahlı nōbeti var. Neden? Sūnnettir diyor. Silahlı nōbeti olması sūnnettir demiř, oraya silahlı bir nōbeti koymuř. Neden? Dūřman gelebilir, řey yapabilir. Bizim de hakikaten hazırlıklı olmamız lazım.

Gaza ve cihad onun için kıyamete kadar vardır. Biz ne kadar merhametli olursak olalım, karınca bile ezmemeye çalışırsak çalışalım bizi yok etmek isteyen insanlar var. Balkanlardan gitsin diyor, peki gidelim, gittik Balkanlardan. Anadolu’dan da gitsin diyor. Tamam oradan da... Nereye gideceğiz? Orta Asya’ya.

Orta Asya'dan da Ruslar siz buradan gidin diyor. Nereye gideceksin. Yani siz gidin. Cehenneme gidin siz, biz niye gidelim, siz cehenneme gidin dememiz lazım, bunun için de fiilen hazırlanmak gerekiyor, cihad da gerekli.

(*Uğzu bi'smi'llah*) "Gaza edin Allah'ın adıyla, (*fî sebili'llah*) keyif için değil, Allah rızası için; hak hakim olsun, adalet hakim olsun; iyilik, hoşluk olsun; dirlik, düzenlik olsun; rahatlık, mutluluk olsun; kadınlarımız rahat etsin, çocuklarımız rahat etsin, beldelerimiz şen ve esen olsun diye, tabii Allah rızası için bu yapılacak.

(*Lâ teğullû*) "Hırsızlık yapmayın, ganimet malını çalmayın!"

Gaziler bir beldeyi fethederlerse mallar, ganimetler toplanılır. Şahsen kimse alamaz, devletin başkanı dağıtır, devletin payını alır. Eğer dağıtımdan önce bir ayakkabı bağcığı bile almış olsa gazilerden birisi, evet Allah yolunda cihad etmişti filan ama bir ayakkabı bağcığı bile almış olsa, Peygamber Efendimiz diyor ki:

"—Ccehennemden ateşten bir bağ almıştır!"

Alamaz. Millet Kıbrıs'a gitti, cihad etti, evlere girdi çıktı; altınlar, yüzükler, bilezikler, ganimetler, bilmem öldürdükleri askerin silahı, bilmem nesi, İslam'da böyle değil. Her şey bir düzen içinde.

Gulül yok. *Gulül* ne demek? Ganimeti taksimden önce cebine indirmek. Böyle şey yok. Teslim edecek ne varsa. İşte ayakkabı bağı, işte kasatura, işte el bombası, işte zırh, işte bilmem şunu bunu filan, ganimet. Ganimetin beşte

biri devletindir. Beşte dördü de canını ortaya koymuş olan gaziler arasında taksim edilir. İslam'ın emri bu. *Gulül* yapmayın, yani ganimeti cebinize indirmeyin keyfi olarak demektir, bir.

(*Ve lâ tağdirû*) “Zulüm de yapmayın, gadir de yapmayın. Harp ediyorsun ama harbin de bir usulü var. Zulüm yok. Seninle çarpışanla çarpışırsın, gadretmek, zulmetmek yoktur. İslam'ın harbi bile asildir.

Sonra? (*Ve lâ tümessilû*) “Yakaladığınız esirin kolunu, burnunu, bacağı, bilmem nesini kesmeyin!”

Müsle derler buna, mim, peltek se, lam, yani yaparlarmış düşmanlar bunu. Kulağını kesiyor. Affedersiniz, tenasül uzvunu kesiyor, affedersiniz burnunun ucunu kesiyor, derisini yüzüyor, işkence yapıyor. İslâm'da var mı? Yok. *Müsle* yapmak, bak Efendimiz yasaklamış. Eza, cefa vermek yok...

Sonra? (*Ve lâ taktülû velîden*) “Çocukları öldürmeyin!”

Zavallı çocuk, bir şeyden haberi yok ki. İslam'ın yayılmasında İslâm'a en büyük hizmeti kimler yapmışlardır? Oradan buradan gelen esirler, anlaşmalılar, köleler ve saireler. Almıştır Müslümanlar onları, adam etmiştir, terbiye etmiştir. Her birisi ya alim olmuştur, ya sanatkar olmuştur, ya bir hizmete koşmuştur. İnsan öldürmek hüner değil, insanı kazanmak hüner. İslâm bu anlayışta... Öldürme çocuğu diyor.

Kimi öldürecek? Silah çeken öldür. Çocuğu koru, al bir kenara, geç evladım, senin bir suçun

yok. Ayır onu, kolla. Çocukları öldürmeyin.

Bu nasihatleri yapmış, sonra bir bilgiyi daha vermiş oradaki kimselere:

وَلِلْمُسَافِرِ ثَلَاثُ مَسْحٍ عَلَى الْخُفَّيْنِ وَلِلْمُقِيمِ

يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ

(*Ve li'l-müsâfiri selâsün meshun ale'l-huffeyni*)
“Seferde olan kimsenin, üç gün ayaklarındaki mestlere meshetme hakkı vardır.” buyurmuş.

Ayağına giydiği mestlere böyle yola çıkmış, gazaya çıkmış olan bir insan üç gün pabucunu, mestini çıkarmadan mest üzerine mesh yapabilir. O meste Araplar *huf* diyorlar. *Huffeyn* iki *huf* yani, ayağa giyilen iki şey. Onun üstüne üç gün çıkarmadan mesh yapabilir.

Askerin şimdi postalı var, dizine kadar bağcıklı. Neden? Öyle ufak tefek ayakkabılarla bu işler yürümüyor. Askerlik bu. Dağa çıkıyorsun, taşa basıyorsun, suya giriyorsun bilmem ne. Pabucun sağlam olması lazım. Dize kadar bağcıklı postal. Giymesi bir dert, çıkarması bir dert. Biz de askerlik yaptık, biliyoruz, zor. Hatta kenarına kaçak olarak fermuar yapmıştık biz. Önde bağcık var. Fermuaru cırt çektin mi postal kolay çıkıyor, cart çektin mi postal çabuk giyiliyor ama komutan görürse onu alıyordu, cezalandırıyordu, iptal ettiriyordu yani şey yok, sağlam olacak. Fermuara filan bırakmıyor işi yani.

Ne olacak şimdi? Bu asker giyemiyor,

çıkartamıyor. Temizse, altında bir şey yoksa, üstüne şöyle mest verir, üstüne onu çıkarmadan, ayaklarını yıkamaya lüzum olmadan olabilir. Müsafirin, yani seferi durumda olan bir insanın, asker de seferidir, seferi olan bir insanın ayağındaki böyle mesh durumunda olan şeye üç gün çıkarmadan şöyle eliyle işaret ederek, hafifçe dokunarak mesh etmesi vardır ama, (*veli'l-mukîmi yevmün ve leyletün*) mukim olan, seferi olmayan insan için bir gün, bir gecedir.

Yani bu sabah hava soğuk, şimdi yazdayız ama kış olduğunu düşünelim, hava soğuk. Sabahleyin kalktın evde, ayaklarını yıkadın, abdestini aldın güzelce, mestini giydin ayağına. Camiye geldin, işine gittin, öğlene geldin. Abdest alacağın zaman ne yapacaksın ayağında? Elini yüzünü yıkayacaksın, ayağına mesh vereceksin, tamam çünkü şey var, abdestle giydiğin şey var. Sonra ikindi oldu, akşam oldu, yatsı oldu; kalktın, misafirliğe gittin, vs. filan. Hani diyelim ki yolda geçti vaktin, şöyle oldu, böyle oldu, pabucu çıkartamadın, ayağındaki mesti çıkartamadın. Sabah namazı vaktine kadar ayağında durdu diyelim yani.

Kaçta bozulmuştu sabahleyin aldığın abdest, mesti giydikten sonra? Sabahleyin altında abdest almıştım, onda yüz numaraya gitmiştim, saat 10'da bozuldu hocam aldığım abdest. Ha, tamam, ona kadar namaz kılabilirsin o mestle ama onu bir gece daha kılamazsın, bitti. Bir gün, bir gece, mestin müddeti bitti. Seferiysen, askersen, yolcuysan üç gündür bu mesafe.

Erzurum'a gidiyorsun, trenin içindesin, şöyle şeyde tamam orada yatılmıyor değil mi, altı kişi ayaklarını uzatıyor. Tamam, yolculuk halinde üç gün ayakkabını çıkarmadan mesh ederek işi idare edersin. Büyük kolaylıktır. Misafir için, misafir burada yolcu demek, yolcu için üç gün üç gecedir, mukim için yani seferi olmayan insan için bir gün bir gecedir diye onu da söylüyor. Niye söylüyor? Asker pabucunu çıkartmakla uğraşmayın, üç gün onu çıkarmadan ayağına mesh ederek abdestli olabilir, bunu bilsin diye yolcuya onu da hatırlatmış Peygamber Efendimiz.

e. Cenazenin Yıkanması

Üçüncü hadis-i şerifi de okuyalım, bitirelim işi. Bu da bir kadınların cenaze yıkamasıyla ilgiliymiş. Buhari'de, Müslim'de olan bir hadis-i şerif.

Erkek öldüğü zaman cenazeyi erkek, kadın öldüğü zaman cenazeyi kadın yıkar.

Şimdi biz Münih'teyiz, kapı çaldı, Hürriyet gazetesinin oradaki muhabiriyle tanışmıştık. Hocam, buyur, benim tanıdığım bir kadın vefat etti, gel yıka. Dedim ki kadını kadın yıkar, erkek yıkamaz. Adamın bir şeyden haberi yok. Kadını kadının yıkayacağından haberi yok.

Bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor, onlara talimat veriyor:³

³ Müslim, *Sahîh*, c.V, s.19, no:1559; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.103, no:911; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.444, no:1862; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.85, no:20814; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXV, s.64, no:154; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.242, no:11010;

اَغْسِلْنَهَا وَتْرًا ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ سَبْعًا أَوْ أَكْثَرَ
مِنْ ذَلِكَ إِنْ رَأَيْتُنَّ ذَلِكَ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَاجْعَلْنَ فِي
الْأُخْرَةِ كَافُورًا أَوْ شَيْئًا مِنْ كَافُورٍ

(بخ. م. د. ت. ن. ه. عن أم عطية)

RE. 75/11 (*İğsilnehâ vitren, selâsen ev hamsen, ev seb'an, ev ekser min zâlike; in raeytünne zâlike bi-mâin ve sidrin, ve'c'alne fi'l- âhireti kâfûren, ev şey'en min kâfûr.*)

(*İğsilnehâ vitren*) “Ey kadınlar, bu cenazeyi tek sayıda yıkayın, (*selâsen ev hamsen*) üç veya beş defa yıkayın, (*ev seb'an*) veya yedi defa yıkayın; (*ev ekser min zâlike*) gerekirse daha fazla yıkayın!”

Pisliği gitmedi, akıntısı geçmedi, temiz olmadı, üç defa veya beş defa veya yedi defa veya daha fazla yıkayabilirsiniz. Neyle? (*Bimain ve sidrin*) Suyla ve sedir ağacının sidr denilen malzemesiyle, biraz kokulu, güzel bir şey. Onunla şöyle yıkayın, temiz olsun cenaze, suyla ve sidirle yıkayın.

(*Ve'c'alne fi'l-âhireti kâfûren*) “Sonra, en son yıkayışınızda *kâfûr* koyun suya...” O da güzel kokulu bir malzeme. Kimyevi bakımdan ter kibinin ne olduğunu bilemiyorum ama böyle keskin ve güzel kokar, hem de antiseptik galiba. Viks gibi boğaz şeyleri var, onların içinde

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.371, no:757; İbn-i Sa'd, *Tabakat*, c.VI-II, s.34; Ümm-ü Atıyye RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.574, no:42231; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.151, no:3894.

de olan bir maddedir bu. Cenazeye filan da koyuluyor, en son suyuna. Yani tamamı varsa ondan koyarsınız, yoksa, (ev şey'en min kâfûr) Kâfûrdan bir miktar koyarsınız.” O da antiseptik ve güzel kokulu bir şey.

Yani biz ne yapıyoruz cenazemizi, Müslümanlar, biz cenazemizi yıkarız, tertemiz... Üç defa, beş defa, yedi defa, sidr ile, böyle güzel kokularla... En sonunda suyun içine kâfûr koyarak güzelce yıkarız, güzelce kefenleriz. Güzelce tabuta koyarız, güzelce kabrini kazarız, oraya güzelce yerleştiririz, dualar edip üstünü örteriz.

Bizim doğumumuz da güzeldir, cenazeyi gömüştümüz de güzeldir, yaşayışımız da güzeldir, tertemizdir, ölümümüz de temizdir, dirimiz de temizdir el-hamdü lillâh. Ne mutlu ki Allah bizi Müslüman eylemiş.

Allah bizi İslam'dan ayırmasın... Müslüman olarak yaşatsın... Ama has Müslüman eylesin... Yarım yamalak değil tam Müslüman olmayı Allah cümlemize nasib eylesin... Evlatlarımızı da iyi Müslüman yetiştirmeyi nasib eylesin...

Fatiha-i şerife mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN
14. 08. 1994 - İskenderpaŐa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak
ulaŐmak için tıklayınız.](#)

